

OS RESÍDUOS NA GALIZA

Impacto ambiental e alternativas de tratamento

R. Varela, X. Pereiras, M. Soto
BAHÍA Edicións. A Coruña, 1994.

A problemática dos residuos está de afervorada actualidade: é, por unha banda, preocupación xeralizada nos países desenvolvidos e, por outra, acuciante preocupación no noso país no que a Administración autonómica está a optar por solucións pouco acordes coa saúde ambiental e moi contestadas polo movemento ecoloxista, como é a **incineración dos residuos sólidos urbanos**. No libro análisase polo miúdo este tratamento e máis os vertedoiros, faise un percorrido polos sucesivos plans galegos de xestión e tratamento do lixo e propóñense, xustificadamente, plans alternativos viables, todo o cal conforma a Parte I do libro, na que os datos estadísticos, táboas, diagramas, lexislación,... contribúen á clarificación do tema. A Parte II, da que tamén é autor R. Varela, está adicada os **residuos tóxicos e perigosos** e nela coméntanse os producidos na Galiza, ás súas fontes e a súa localización no medio, con alternativas á súa xeración e tratamento; a planta de tratamento físico-químico de Somozas é obxecto de especial atención.

Os **residuos forestais, agrícolas e gandeiros** conforman a Parte III do libro. Como o seu autor, X. Pereiras, empeza indicando, os cambios na agricultura trouxeron consigo un incremento do volume de residuos orgánicos e a aparición de problemas ambientais: pozos e ríos contaminados, eutrofización,... "A solución destes problemas pasa pola utilización destes residuos como un recurso renovable", e á caracterización deles e á exposición das distintas aplicacións específicas están adicados 3 capítulos.

A Parte IV, da que é autor M. Soto, está referida ó **tratamento de augas residuais**, "asignatura pendente" no noso país á que cómpre dar de inmediato unha solución. A situación na Galiza e a lexislación actual, o problema ecolóxico do vertido de augas residuais, os sistemas de tratamento de efluentes residuais, o tratamento de augas residuais urbanas e o tratamento de augas residuais de tipo industrial e agrogandeiro, son os 5 capítulos que conforman esta Parte, na que, a parte da análise dos distintos tipos de tratamento, se expoñen algúns exemplos: o caso da cidade de Santiago ou o proxecto de saneamento integral de Cabanas-Pontedeume.

O libro complétase cun apéndice sobre residuos tóxicos e perigosos no fogar.

Avalado pola traxectoria profesional e ecoloxista dos seus autores, o libro, riguroso e actualizado nos seus contidos, asequible na súa linguaxe, coidado na súa presentación (aunque modesta), constitúe unha ferramenta útil para quen queira introducirse na problemática dos residuos en Galiza e convírtese nunha referencia básica para os/as que, dun xeito ou outro, están implicados nela: ecoloxistas, educadores ambientais, produtores e /ou xestores de residuos,... Non en balde o libro ven a satisfacer unha demanda da sociedade galega preocupada polos problemas ambientais xenerados polos residuos. ■

E.C.

OS BOSQUES ATLÁNTICOS EUROPEOS

Varios autores

Edición de Carlos Vales

BAHÍA Edicións. A Coruña, 1994.

Tal e como se indica no prólogo, o libro "Os bosques atlánticos europeos" naceu como resultado dunhas Xornadas Internacionais sobre a conservación dos bosque atlánticos celebradas en Xullo de 1992 no Pazo de Mariñán co apoio, entre outros, de ADEGA.

O libro cumpre sobranceiramente o seu principal obxectivo que consiste en dar a coñecer o que son os bosques atlánticos e, sobre todo, cal é o actual estado de conservación dos mesmos nos países atlánticos mais cercanos a nos e no noso propio País. Permite polo tanto comparar a situación destes bosques en Galicia cos países do noso entorno e debería alertar a Administración sobre o importante retraso comparativo que desgraciadamente levamos con respecto a todos eles, servindo como exemplo mais significativo o das fragas do Eume.

Tras o prólogo, e despois de un artigo de J. Izco de introducción ao concepto de

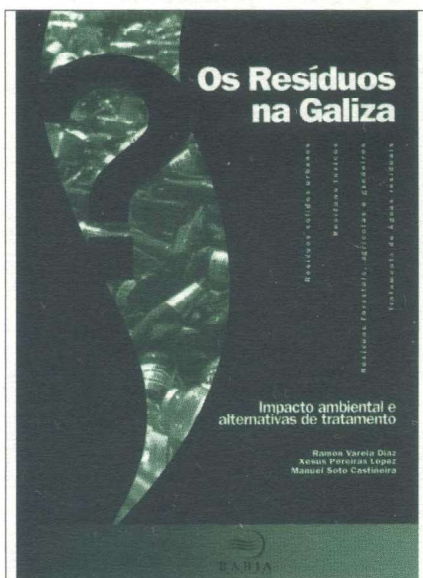
bosque atlántico e de unha visión do mesmo na Península Ibérica, seguen unha serie de capítulos dedicados a analizar o estado de conservación dos mesmos no Cantábrico oriental, Francia, Irlanda, Gales, Grande Bretaña en xeral, e na Galiza.

*Semella interesante observar como a problemática que presentan eses bosques nas outras áreas atlánticas é coincidente en moitos aspectos coa do noso País: grande deforestación - aínda que esta é menor na Galiza -; invasión de especies infestantes como *Rhododendron ponticum*, algo similar o que ocorre aquí co eucalipto; substitución de bosques por repoboacións de exóticas, así no País Vasco a arboré mais frecuente é *Pinus radiata*, nas Landas francesas *Pinus pinaster* e na Grande Bretaña *Picea sitchensis*; neste último País só nos últimos 10 anos comezaron as repoboacións importantes con árbores autóctonas. Os lumes, salvo no País Vaco, sempre tiveron moito menos peso neses outros países. Con todo, en Irlanda, no ano 1984, houbo un importante lume que arrasou 1.000 hectáreas aínda que non afectou a moitas árbores.*

Aínda recoñecendo esas similitudes, semella evidente que no que se refire a protección dos nosos bosques autóctonos estamos aínda a moita distancia deses Países polo que a nosa maior cantidade relativa de bosque naturais (6.5 %) fronte á deses países (sobre o 1 %), de non tomar-se drásticas medidas, pode ficar en nada.

No remate do libro o editor fai unha atinada e documentada proposta de creación da "Reserva da Biosfera das Fragas do Eume".

En resumo, tráta-se dunha valiosa iniciativa, en xeral moi ben apresentada e traducida ao galego desde linguas diversas, que esperamos que sirva para que os nosos gobernantes se ilustren sobre unha problemática sobre a que até o momento semellan non ter-se nen enteirado e sobre a que (aquí si!) reivindicamos ser-mos europeos; ou isto só vale para as cotas? ■

FLORA E VEXETACION DE GALICIA (1993)

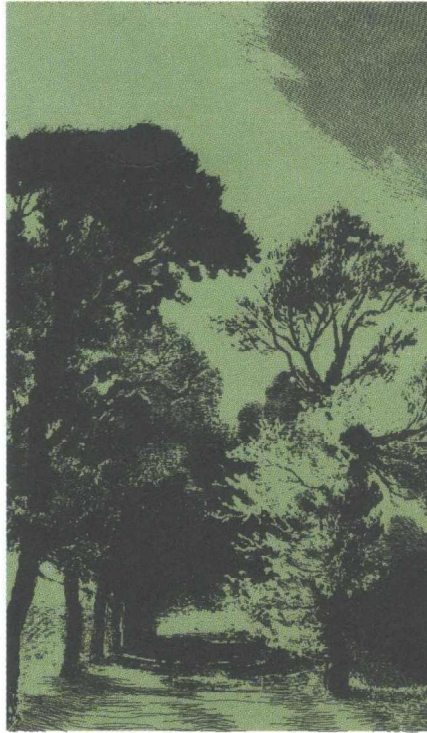
ARBORES DE GALICIA (1994)

Henrique Niño Ricoi
Bahia Edicións. A Coruña

Edicións Bahia na súa colección "Guías didácticas Bahia Verde" vén de publicar dous novos traballos, Flora e Vexetación de Galicia e Árbores de Galicia, ámbolos-dous do mesmo autor. Esta colección presenta a novidade atractiva de incluír en cada Guía unha pequena colección de diapositivas.

"Flora e vexetación de Galicia" comenza cunha primeira parte -a máis ampla- onde dunha forma clara e sintética se describen as grandes formacións vexetais que se poden atopar en Galicia.

Xunto as carballeiras, piñeirais e matogueiras, que constitúen a paisaxe galega por excelencia, son tamén estudados os bosques de ribeira, mediterráneo, a vexetación de litoral, de rochedos.... En tódolos casos cítanse as especies máis características, o seu hábitat, as súas adaptacións... así coma a relación das especies acompañantes máis comúns que se poden atopar. O autor intenta ademais proporcionar -aínda que dunha forma moi xeral- as claves para que o lector poida interpretar-la gran diversidade de paisaxe vexetal que caracteriza a Galicia así coma as causas da súa degradación en amplas zonas. Todo isto complétase con pequenos pero precisos mapas de localización das distintas formacións arbóreas.

Un pequeno glosario ó pé de cada páxina aclara aqueles termos botánicos que poidesen ter dificultade para o lector máis profano.

A segunda parte iníciase cun cuestionario para fixa-los conceptos máis importantes, coma di o autor- que resulta un tanto insuficiente para os contidos desenvolvidos. Proponse tamén unha actividade de campo consistente en facer unha análise comparativa entre dúas zonas de distinta vexetación, coa fin de por de manifesto os factores que inciden na diferente cobertura vexetal. O maior interese didáctico proporcionano un conxunto de fichas que acompañan a actividade, para a recollida de datos sobre topografía, tipo de sustrato, estrutura da vexetación, composición florística... e que poden ser de variada utilización por parte dos profesores de Ciencias para sistematiza-lo traballo de campo nas distintas actividades sobre vexetación que fagan cos seus alumnos.

Na última parte vai a relación e axustada descrición das 36 diapositivas que se inclúen e que corresponden a algúns dos exemplares máis característicos das formacións vexetais estudadas.

A parte da súa maior ou menor utilización didáctica, esta guía móstrase especialmente útil pola súa sinxela e clara exposición, para todos aqueles afeccionados ou interesados polo coñecemento do medio natural vexetal galego, paso previo para traballar pola súa conservación e mellora.

"Arbores de Galicia" mostra unha máis clara vocación didáctica, xa que

dende as primeiras páxinas acomete o estudo das árbores dende a descrición pormenorizada da súa morfoloxía. Proporciona así, un abundante e variado conxunto de términos de gran utilidade didáctica para iniciar ós alumnos no coñecemento das árbores.

Os tipos de sistemas radicais, troncos, ramificacións, copas, cortizas... van acompañados de debuxos moi ilustrativos que facilitan o seu recoñecemento. O estudo da folla coma elemento importante para a clasificación da especie arbórea é acometido con igual minuciosidade. Abundantes debuxos permiten diferenciar con claridade os distintos tipos de follas. As flores, froitos e sementes..., é dicir, todos aqueles aspectos susceptibles de ser estudados na morfoloxía dunha árbore están aquí recollidos, proporcionando un material moi axeitado para o seu uso escolar.

Incídese tamén na importancia das árbores coma fonte inesgotable de recursos, a súa función no ecosistema e a influencia do bosque sobre o medio.

Coma se pretende que todos aqueles interesados no coñecemento das nosas árbores poidan chegar a identificalas inclúese tamén unha sinxela clave para clasificar polos caracteres foliares as especies arbóreas máis abundantes ou características de Galicia.

A actividade de síntese final que se propón é que cada alumno -ou grupo de alumnos- estudie unha árbore ó longo do curso escolar. A recollida de datos sobre os caracteres morfolóxicos e o ciclo biolóxico da árbore facilítase coa utilización de fichas que se adxuntan e que resultan de cómodo manexo.

Un pequeno glosario de termos botánicos completa esta útil guía. ■

